

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ПРОБЛЕМИ ТЕХНОГЕННО-
ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ:
ОСВІТА, НАУКА, ПРАКТИКА»**

21-22 листопада 2019 року

Харків - 2019

«Проблеми техногенно-екологічної безпеки: освіта, наука, практика»: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: НУЦЗУ, 2019. – 304 с.

У матеріалах конференції наведено результати наукових досліджень у фері цивільного захисту, що направлені на вдосконалення діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Розглянуто методологічні принципи та підходи до вдосконалення системи цивільного захисту, методи, моделі та засоби запобігання, попередження, локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій. Переважну увагу приділено практичній направленості наукових досліджень та досвіду науковців інших країн.

Особлива увага приділена питанням розробки інформаційних технологій попередження надзвичайних ситуацій медико-біологічного характеру та медицини катастроф.

Матеріали конференції призначені для використання фахівцями сфери цивільного захисту, науковими та науково-педагогічними працівниками, слухачами закладів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Володимир АНДРОНОВ – доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Сергій АРТЕМ'ЄВ – кандидат технічних наук, доцент;

Ігор БЕЛОЗЬОРОВ – доктор медичних наук, професор;

Сергій ГОВАЛЕНКОВ - кандидат технічних наук, доцент;

Валентина КОМЯК – доктор технічних наук, професор;

Володимир КОЛОСКОВ – кандидат технічних наук, доцент;

Олександр МЄТЄЛЬОВ – кандидат технічних наук, доцент;

Євген НІКОЛЕНКО – доктор медичних наук, професор;

Олександр ТАРАСЕНКО – доктор технічних наук, старший науковий співробітник.

** Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність матеріалів наданих до збірника.*

© Національний університет цивільного захисту України, 2019.

крыш. Общие технические условия. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://mchs.gov.by> – Дата доступа: 19.11.2018.

НЕБЕЗПЕКИ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОСТІ ЛІКАРНЯНОГО СЕРЕДОВИЩА

*О.П. Шароватова, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки
Національного університету цивільного захисту України;
А.О. Московка, магістр Національного університету цивільного захисту
України*

Лікувальна установа повинна бути безпечною для перебування в ній як пацієнтів, так і медичного персоналу.

На здоров'я медичних працівників у лікарняному середовищі впливають досить серйозні небезпечні фактори трудової діяльності: токсичні засоби, опромінення, інфекції, нервові та фізичні навантаження. Робота медичного персоналу концентрується на соціальних, психологічних та пов'язаних зі збереженням здоров'я (як пацієнтів, та і власного) проблемах, що можуть тягнути за собою функціональні порушення. Систематичне спостереження болю, страждань і смерті, службові завдання, що викликають інколи обурення і страх, зумовлюючи нервові виснаження, занурюють в решті-решт працівників медичної сфери у стан важкого стресу, за ознаками якого поступово з'являються фізичні симптоми.

З точки зору збереження здоров'я нервові виснаження визначається як «втрата інтересу та відсутність уваги до людей, з якими доводиться працювати, емоційне виснаження як відсутність позитивних почуттів, симпатії та поваги до пацієнтів».

Нервові виснаження характеризується трьома ознаками: перша – фізичне виснаження (недостатність сил, хронічна перевтома, загальна слабкість, частий головний біль, м'язове напруження у плечах і шії, погіршення апетиту і зниження ваги тіла, проблеми зі сном); друга – емоційне перевантаження (розвиток депресії і безпорадність); третя – психічне перевантаження (виникає негативне ставлення до себе, роботи, інших людей і до життя взагалі).

Отже, до факторів, що зумовлюють стрес, належать як навантаження на робочому місці, так і відносини з керівниками і адміністраторами. Серед чинників стресу у жінок додається необхідність поєднання службових обов'язків з веденням домашнього господарства та утриманням сім'ї.

Останніми роками ця проблема дедалі більше потребує уваги, оскільки, за даними досліджень, медичний персонал (до 75% по всьому світу) зазнає ризику нервового виснаження і становить групу ризику ранньої смертності. Такі висновки Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), яка «синдром, який виникає як результат хронічного стресу на роботі, що не був успішно врегульований» визначила як емоційне вигорання і вперше включила його до Міжнародної класифікації хвороб.

Повідомляється про три основні симптоми емоційного (професійного) вигорання: відчуття виснаження; підвищена психічна віддаленість від роботи або почуття негативізму, пов'язаного з роботою; зниження професійної ефективності.

Для людини, яка «вигоріла», характерне: відчуття мотиваційного та фізичного виснаження; психологічне дистанціювання від професійних обов'язків; цинічне чи негативне ставлення до своїх обов'язків; зниження працездатності. Також у людини може спостерігатися порушення харчової поведінки та сну, непевність у своєму професіоналізмі чи здібностях. Важливо, що несприятлива обстановка на робочому місці може призводити як до розвитку фізичних і психічних розладів, прогулів і зниження продуктивності праці, так і до зловживання алкоголем або іншими психоактивними речовинами.

Нещодавно в науковій літературі з'явився термін «безпечне лікарняне середовище» - ідеально сформоване лікарняне середовище, що не завдає шкоди всім учасникам лікувального процесу. У даному контексті поняття про безпеку праці на робочому місці виступає лише частиною різноманіття факторів, що визначають особливості процесу трудової діяльності медичного персоналу.

Серед рекомендацій щодо створення безпечного лікарняного середовища найважливішими можна назвати: забезпечення ефективного контролю за впливом шкідливих і небезпечних виробничих факторів на робочих місцях; вивчення причин професійної захворюваності медичного персоналу; запровадження нових форм організації праці медичних працівників, що дозволяють ефективно використовувати їх творчий потенціал та робочий час, зменшуючи частку некваліфікованої праці, а також чітко розподілити відповідальність між усіма членами колективу; включення до порядку навчань і медичних конференцій різного рівня навчання з питань професійної безпеки, психогігієни, методик релаксації; проведення заходів, спрямованих на оздоровлення медичного персоналу: створення кімнат відпочинку, психологічного розвантаження, формування груп здоров'я; створення психологічного комфорту в колективі (коли взаємовідносини з колегами визначаються загальною метою, довірою і взаємодопомогою, наявні умови для професійного зростання), правильно налагодженої системи матеріального і морального заохочень; опрацювання

нормативів та норм оцінки ступеня професійного ризику для можливості регулювання рівнів виникнення професійних захворювань.

Отже, там, де роботодавець створює сприятливу обстановку і підтримує працівників, які навіть страждають на емоційні розлади, продуктивність вочевидь зростатиме. А задля уникнення емоційного вигорання, зокрема працівникам медичної сфери, необхідно: зберігати баланс між роботою та особистим життям; робити перерви на відпочинок під час робочого дня; обговорити з роботодавцями можливу зміну графіку роботи; за потреби звернутися до психолога чи психотерапевта; достатньо спати й відпочивати та регулярно займатися спортом.

ФЕНОМЕН БЕЗПЕКИ: ВИТОКИ, ТРАНСФОРМАЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ПОНЯТЬ

*О.П. Шароватова, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки,
Національного університету цивільного захисту України;*

*А.І. Морозов, кандидат технічних наук, доцент,
начальник навчально-методичного відділу, Національного університету
цивільного захисту України.*

Оскільки людству завжди притаманні прагнення самозахисту і самозбереження, проблема безпеки людини була об'єктом наукових інтересів впродовж багатовікового розвитку суспільства, набувши, поряд із розвитком своїх складових (державна, політична, економічна, воєнна, технологічна, екологічна, гуманітарна, демографічна, інформаційна, банківська, інвестиційна, продовольча, енергетична іт.п.), соціальної, історичної, просвітницької та педагогічної сутності. Дана проблематика знайшла своє відображення у різних концепціях і системах, світоглядних позиціях, у філософських працях, публіцистичній, літературно-педагогічній спадщині зарубіжних і вітчизняних мислителів і просвітителів різних епох. На певних етапах суспільного розвитку безпекознавство набуло своєрідних особливостей, зумовлених соціально-політичними, економічними, культурними процесами та характером людської діяльності. Досвід людства в галузі безпеки виявився одним із важливих компонентів матеріальної і духовної культури людства, усвідомлення значущості якого сприяє подальшому осмисленню подібних проблем на даному етапі суспільного розвитку.

Слова «безпека» та «небезпека» настільки увійшли в сучасний лексикон, що більшість пересічних громадян і не замислюються над їх витоками. Однак, в українській мові вони пов'язані ще з давньою міфологією, оскільки у стародавньому суспільстві питання забезпечення

ТОВ «ПромАрт»
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12
тел. (057) 717-28-80
www.promart.in.ua
e-mail: promart.izdat@gmail.com